

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

210 mm

Virtuální národní fonotéka

PhDr. Iva Horová

(iva.horova@techlib.cz)

Mgr. Iva Malinová

(iva.malinova@techlib.cz)

Naše poslání

- péče o **webový portál VNF** a jeho rozvíjení
  - (informace o existenci, lokaci a podobě zvuk. dokumentů)
- **nebudujeme fyzický archiv** zvukových nosičů
- **propojujeme odborníky** na ZVUK
- shromažďujeme **komplexní know-how** o problematice zvukových dokumentů

<https://www.narodnifonoteka.cz/>

VIRTUÁLNÍ NÁRODNÍ FONOTEKA

VIRTUELLE NATIONAL PHONOTHEQUE

10 položek 18 56 min 171

Hledat Pokročilé vyhledávání

Možnosti vyhledávání

- Historie vyhledávání
- Pokročilé vyhledávání

Objevte více

- Procházení katalogu

...aby každý stát soustředil a uchoval v nějaké národní diskotéce cenné desky obsahující jednak národní folklór, jednak vynikající díla domácích skladatelů nebo výkonných umělců a uměleckých souborů, pokud jsou nahrána na gramofonových deskách. Tak by vznikl skutečný archiv národní hudby v autentickém a vrcholném provedení, archiv sloužící k mezinárodní propagaci domácího umění, k rozšiřování rádlem, k vědeckému studiu atd. – věc jistě žádoucí.

Karel Čapek

O projektu

Obsah a cíle VNF

Virtuální národní fonotéka má za cíl informovat o existenci, místě uložení a podobě daného zvukového dokumentu.

Poskytovatelé dat

Program semináře

1. Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy. Stručně z historie nahrávání zvuku
2. Aktuální situace v ČR
3. Virtuální národní fonotéka

PŘESTÁVKA

4. Příklady dobré praxe v zahraničí
5. Zpracovávání zvukových dokumentů. Průzkumy v paměťových institucích
6. Zásady ochrany a digitalizace zvukových dokumentů. VISKy
7. Diskuse

Program semináře

1. Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy. Stručně z historie nahrávání zvuku
2. Aktuální situace v ČR
3. Virtuální národní fonotéka

PŘESTÁVKA

4. Příklady dobré praxe v zahraničí
5. Zpracovávání zvukových dokumentů. Průzkumy v paměťových institucích
6. Zásady ochrany a digitalizace zvukových dokumentů. VISKy
7. Diskuse

Proč uchovávat a chránit zvukové dokumenty?

- řešit komplexně digitalizaci, ochranu a zpřístupňování ZD
- ZD = záznamy hudby (různé žánry) a mluveného slova (jazyk, literatura, tradice, znalosti...)

- ochrana/záchrana národního kulturního dědictví
- neexistence "národní" instituce

Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy - KVÍZ č. 1

• ot. č. 1: **Které nosiče jsou ohrožené a čím (proč)?**

Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy

- Fyzická degradace nosičů
  - každý dosud vynalezený nosič podléhá degradaci
- Zastarávání technického vybavení
  - pro řadu ZD neexistuje původní reprodukční zařízení či jiné potřebné komponenty
- Vědomosti odcházejí s odborníky oboru
  - sběratelé/fandové, opraváři/technici

Důležité faktory komplexní péče o ZD

- stav evidence a katalogizace
- podmínky pro skladování
- omezit ohrožující činitele
- přehrávací technika
- poučené pečující osoby
- nutnost pravidelných kontrol obsahu
- nároky na pracovní kapacity a finance
- ochrana x dostupnost
- digitalizace a redigitalizace → jediná cesta k trvalé záchraně

Historie zvuku - KVÍZ č. 2

- ot. č. 2: **Kdo a kdy vynalezl záznam zvuku?**
- ot. č. 3: **Jaký je nejstarší nosič zvuku?**
- ot. č. 4: **Co bylo původně účelem?**

From Wikipedia, the free encyclopedia

Édouard-Léon Scott de Martinville (25 April 1817 – 26 April 1879) was a French printer, bookseller and inventor who lived in Paris.

He invented the earliest known sound recording device, the **phonautograph**, which was patented in France on 25 March 1857.^{[1][2][3]}

Contents [hide]

- Early years
- Phonautograph
- Rediscovery of the *Au clair de la lune* recording
- Publications
- References
- Further reading
- External links

Early years [edit]

As a printer by trade, he was able to read accounts of the latest scientific discoveries and became an inventor. Scott de Martinville was interested in recording the sound of human speech in a way similar to that achieved by the then-new technology of photography for light and image. He hoped for a form of **stenography** that could record the whole of a conversation without any omissions. His earliest interest was in an improved form of stenography, and he was the author of several papers on **shorthand** and a history of the subject (1849).^[4]

Phonautograph [edit]

From 1853 he became fascinated in a mechanical means of transcribing vocal sounds. While proofreading some engravings for a physics textbook, he came across drawings of auditory anatomy. He sought to mimic the working in a mechanical device, substituting an elastic membrane for the **tympanum**, a series of levers for the **ossicle**, which moved a stylus he proposed would press on a paper, wood, or glass surface covered in **lampblack**. On 26 January 1857, he delivered his design in a sealed envelope to the French Academy.^[4] On 25 March 1857, he received French patent #17,897/31,470 for the phonautograph.^[5]13, footnote 85

To collect sound, the **phonautograph** used a horn attached to a diaphragm which vibrated a stiff **bristle** which inscribed an image on a **lampblack**-coated, hand-cranked cylinder. Scott built several devices with the help of acoustic instrument maker **Rudolph Koenig**.^[6] Unlike **Thomas Edison's** later invention of 1877, the **phonograph**, the phonautograph created only visual images of the sound and did not have the ability to play back its recordings. Scott de Martinville's intention was for the device's waves to be read by humans as one would read text, which proved unfeasible.^[7]

Scott de Martinville managed to sell several phonautographs to scientific laboratories for use in the investigation of sound. It proved useful in the study of vowel sounds and was used by **Franciscus Donders**, **Heinrich Schneebeli** and **Rene Marage**. It also initiated further research into tools able to image sound, such as Koenig's **manometric flame**.^[4] He was not, however, able to profit from his invention, and spent the remainder of his life as a bookseller dealing in prints and photographs, at 9 Rue Vivienne in Paris.^[1]

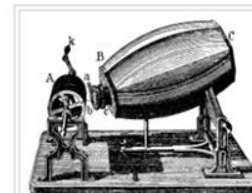
Scott de Martinville also became interested in the relationship between linguistics, people's names and their character, and published a paper on the subject (1857).^[4]

Édouard-Léon Scott de Martinville

Édouard-Léon Scott de Martinville

Born	25 April 1817 Paris, France
Died	26 April 1879 (aged 62) Paris, France
Residence	Paris, France
Nationality	French
Occupation	Printer Bookseller
Known for	Inventing the earliest known sound recording device

Phonautograph.
A, C, barrel with opening at C; B, brass tube with membrane and stylus at B, and recording plate of tin which the portion of the metal points can be regulated; D, handle to turn cylinder (C) covered with lampblack paper.

Dictionary illustration of a phonautograph. The barrel is made

fonautograf - patentovaný ve Francii 25. 3. 1857

vytvářel jen vizuální obraz zvuku, nedokázal zpětně nahrávku přehrát (narozdíl od Edisonova fonografu z r. 1877)

Phonograph

From Wikipedia, the free encyclopedia

Jump to navigation

"Turntable" redirects here. For its use as a musical instrument, see Turntablism. For other uses, see Turntable (disambiguation).

"Gramophone" and "Record player" redirect here. For other uses, see Gramophone (disambiguation).

Not to be confused with Phonogram.

The **phonograph** is a device for the mechanical **recording and reproduction of sound**. In its later forms, it is also called a **gramophone** (as a trademark since 1887, as a generic name in the UK since 1910) or, since the 1940s, a **record player**. The sound vibration **waveforms** are recorded as corresponding physical deviations of a spiral groove engraved, etched, incised, or impressed into the surface of a rotating cylinder or disc, called a "**record**". To recreate the sound, the surface is similarly rotated while a playback **stylus** traces the groove and is therefore vibrated by it, very faintly reproducing the recorded sound. In early acoustic phonographs, the stylus vibrated a **diaphragm** which produced sound waves which were coupled to the open air through a flaring **horn**, or directly to the listener's ears through **stethoscope**-type earphones.

The phonograph was invented in 1877 by **Thomas Edison**.^{[1][2][3][4]} While other inventors had produced devices that could record sounds, Edison's phonograph was the first to be able to reproduce the recorded sound. His phonograph originally recorded sound onto a **tinfoil** sheet wrapped around a rotating cylinder. A stylus responding to sound vibrations produced an up and down or hill-and-dale groove in the foil. **Alexander Graham Bell's Volta Laboratory** made several improvements in the 1880s and introduced the *graphophone*, including the use of wax-coated cardboard cylinders and a cutting stylus that moved from side to side in a zigzag groove around the record. In the 1890s, **Emile Berliner** initiated the transition from phonograph cylinders to flat discs with a spiral groove running from the periphery to near the center, coining the term *gramophone* for disc record players, which is predominantly used in many languages. Later improvements through the years included modifications to the turntable and its drive system, the **stylus** or needle, and the sound and **equalization** systems.

The disc **phonograph record** was the dominant audio recording format throughout most of the 20th century. In the 1980s, phonograph use on a standard record player declined sharply due to the rise of the **cassette tape**, **compact disc**, and other **digital recording** formats. However, records are still a favorite format for some **audiophiles**, **DJs** and **turntablists** (particularly in **hip hop** and **electronic dance music**), and have undergone a **revival in the 2010s**. The original recordings of musicians, which may have been recorded on tape or digital methods, are sometimes re-issued on vinyl.

Contents [hide]

- Terminology
  - United Kingdom
  - United States
  - Australia
- Early history
  - Predecessors to the phonograph
  - Phonautograph
  - Paleophone
  - The Early Phonographs
  - Early machines
  - Introduction of the disc record
  - Oldest surviving recordings

Thomas Edison with his second phonograph, photographed by Levin Corbin Handy in Washington, April 1878

Edison wax cylinder phonograph, circa 1899

Main page
Contents
Featured content
Current events
Random article
Donate to Wikipedia
Wikipedia store

Interaction
Help
About Wikipedia
Community portal
Recent changes
Contact page

Tools
What links here
Related changes
Upload file
Special pages
Permanent link
Page information
Wikidata item
Cite this page

In other projects
Wikimedia Commons

Print/export
Create a book
Download as PDF
Printable version

Languages
العربية
Čeština
Deutsch
Español
हिन्दी
Polski

Stručně z historie nahrávání zvuku (1)

- **1891** první známá nahrávka na fonoválečku na českém území
- **1901** první známá nahrávka na gramofonové desce v českém jazyce
- **1923** první vysílání Českého rozhlasu (Radiojournalu)
- **1928–1934** snaha ČAVU vybudovat "velký, všestranný a obecně užitečný archiv gramofonický a fonografický"
- **1930** založení prvních českých gramofonových firem ESTA a Ultraphon

Stručně z historie nahrávání zvuku (2)

- rozmach gramofonového průmyslu před 1. sv. válkou
  - po znárodnění SUPRAPHON
  - stále chybí instituce typu Národní zvukový archiv
  - pokusy v 90. letech 20. století neúspěšné
  - znovuoživení s příchodem Virtuální národní fonotéky:
    - 2012 v MZK digitalizace desek
    - vytvoření portálu (databáze) a sběr dat z institucí
    - 2015-2017 propagace, osvěta atd.
    - od 2016 stagnace portálu

Stručně z historie nahrávání zvuku (3)

Základní způsoby analogového záznamu zvuku jsou:

- záznam mechanický
  - zahrnuje záznam na fonografické válečky, různorodé formáty gramofonových desek a další méně obvyklé formáty záznamu (užívané například v hracích strojích)
- optický záznam zvuku
  - zaujímá zvláštní místo, byl využíván především ve filmovém průmyslu a pro samotný zvukový záznam pouze výjimečně
- magnetický záznam zvuku
  - záznam na drátu, všechny druhy magnetofonových páسů, analogové magnetofonové kazety

Program semináře

1. Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy. Stručně z historie nahrávání zvuku
2. Aktuální situace v ČR
3. Virtuální národní fonotéka

PŘESTÁVKA

4. Příklady dobré praxe v zahraničí
5. Zpracovávání zvukových dokumentů. Průzkumy v paměťových institucích
6. Zásady ochrany a digitalizace zvukových dokumentů. VISKy
7. Diskuse

Aktuální situace v ČR - negativa

- v ČR neexistuje:
  - kompletní evidence o domácí produkci
  - soupis všech institucí, spravujících ZD
  - kompletní informace o stavu fondů ZD a stavu jejich zpracování
  - souborné diskografické publikace
  - evidence již digitalizovaných záznamů
  - koordinační centrum všech aktivit jednotlivých institucí
  - finanční účelová podpora státu
- nemůžeme se měřit se zahraničím (nemáme zdigitalizováno)
- zapojit se do projektů (Europeana Sounds)

Aktuální situace v ČR - zlepšuje se

- Státní kulturní politika a Koncepce rozvoje knihoven 2018-22
- zastoupení v ÚKR - snad
- funkční portál VNF - nově ve správě NTK
- VISKy připravené pro ZD (VISK5, VISK7)
- projekt Nový fonograf v NM - na historické nosiče
- nastavení procesů ochrany, digitalizační linky, metodiky...
- silné kontakty se zahraničím

Co se podařilo - co máme

▪ Návrh Koncepce pro ochranu a zpřístupňování zvukových dokumentů v ČR (z r. 2015):

- Typy nosičů a hrozby degradace
- Historie zvuku a snah o vybudování národní fonotéky
- Evidence a průzkumy
- Aktéři a spolupráce
- Edukace
- Digitalizace a technologie

Dostupná na [portále VNF](#).

Co ještě máme

- Publikace

- [Český katalog nahrávek ...ESTA 1930-1946](#)
- [Gramatika etiket gramofonových desek](#)
- [Recorded Sound in Czech Lands 1900-1946](#)

+

- Virtuální národní fonotéku
- e-konferenci
- pracovní skupinu?
- [Nový fonograf](#) - projekt NM

ESTA

Pozvánka na křest

NÁRODNÍ FONOTEKA
www.narodnifonoteka.cz

Program:
Úvodní slovo ředitele MZK
prof. PhDr. Tomáše Kubička, Ph.D.
ESTA pohledem muzikologa ▲
▲ O projektu VNF
Historické ukázky ▲
▲ Křest publikace

21. května 2015 od 14 hodin
v konferenčním sále MZK

MZK
MÚZEJNÍ ZEMSKÝ ÚSTAV

Program semináře

1. Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy. Stručně z historie nahrávání zvuku
2. Aktuální situace v ČR
3. Virtuální národní fonotéka

PŘESTÁVKA

4. Příklady dobré praxe v zahraničí
5. Zpracovávání zvukových dokumentů. Průzkumy v paměťových institucích
6. Zásady ochrany a digitalizace zvukových dokumentů. VISKy
7. Diskuse

<https://www.narodnifonoteka.cz/>

VIRTUÁLNÍ NÁRODNÍ FONOTEKA

VIRTUELLE NATIONAL PHONOTHEQUE

ULTRAPHON

VIRTUÁLNÍ NÁRODNÍ FONOTEKA
www.narodnifonoteka.cz

Hledat Pokročilé vyhledávání

Možnosti vyhledávání

- Historie vyhledávání
- Pokročilé vyhledávání

Objevte více

- Procházení katalogu

...aby každý stát soustředil a uchoval v nějaké národní diskotéce cenné desky obsahující jednak národní folklór, jednak vynikající díla domácích skladatelů nebo výkonných umělců a uměleckých souborů, pokud jsou nahrána na gramofonových deskách. Tak by vznikl skutečný archiv národní hudby v autentickém a vrcholném provedení, archiv sloužící k mezinárodní propagaci domácího umění, k rozšiřování rádlem, k vědeckému studiu atd. – věc jistě žádoucí.

Karel Čapek

O projektu

Obsah a cíle VNF

Virtuální národní fonotéka má za cíl informovat o existenci, místě uložení a podobě daného zvukového dokumentu.

Poskytovatelé dat

Virtuální národní fonotéka - stručná historie

- **konec 90. let** - České muzeum hudby (Národní muzeum) + Moravská zemská knihovna v Brně → neúspěšné granty
- stále scházelo (a schází):
  - národní instituce pro zvuk = standardy, metodologie....
  - komplexní přehled o zvukových sbírkách + institucích
  - evidence probíhající digitalizace
- **2012** - VNF vznikla v Moravské zemské knihovně
- **2015–2017** - nedostatek pracovních a finančních kapacit
- **2018** - VNF přemístěna do Národní technické knihovny

Virtuální národní fonotéka - stručná historie

- **2018** - VNF přemístěna do Národní technické knihovny

Co je Virtuální národní fonotéka

- **webový portál** - specializovaná **datábáze**, poskytující informace o:
  - **existenci, lokaci a podobě** zvukových dokumentů
  - online přístup bez jakýchkoliv omezení
- sbírka zvukových nahrávek na **různých nosičích**
- spojuje **různé tvůrce metadat** (*knihovny, archivy, nahrávací firmy, soukromé instituce, jednotlivce*)
- **centrální přístupový bod ke zvuku**

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

210 mm

Instituce přispívající do VNF

Instituce přispívající do VNF

- sklízíme data z 25 institucí
- knihovny (celkem 19)
  - Knihovna Jiřího Mahena v Brně (53 500 z.)
  - Knihovna města Hradce Králové (49 000 z.)
  - Městská knihovna v Praze (45 800 z.)
  - Moravská zemská knihovna (35 000 z.)
  - Národní knihovna ČR (28 000 z.)
- další instituce
  - Národní muzeum (7 800 z.)
  - Česká televize - Archiv (10 400 z.)
  - Český rozhlas - Radiotéka (984 z.)
  - Audioteka.cz (2 400 z.)
  - Supraphon (25 700 z.)

Spolupráce s dodavateli

- smlouva o spolupráci
- d. pravidelně přispívá do VNF svými záznamy
- d. zodpovídá za obsahovou i formální správnost předávaných dat
- společné doladování sporných údajů, zobrazení apod.
- údaj o dostupnosti primárního dokumentu

VNF - jak funguje

- volně dostupný open source software (VuFind)
- sklízení dat
  - většinou s využitím **OAI-PMH**
  - příp. jednorázová dávka
- založeno na **MARC 21** (XML)
- unikátní **systemové číslo** záznamu
- **deduplikace** importovaných/zobrazovaných záznamů

VNF - ukázky...

VIRTUÁLNÍ NÁRODNÍ FONOTEKA

VIRTUÁLNÍ NÁRODNÍ FONOTEKA
www.narodnifonoteka.cz

ULTRAPHON

Hledat Pokročilé vyhledávání

Možnosti vyhledávání

- Historie vyhledávání
- Pokročilé vyhledávání

Objevte více

- Procházení katalogu

...aby každý stát soustředil a uchoval v nějaké národní diskotéce cenné desky obsahující jednak národní folklór, jednak vynikající díla domácích skladatelů nebo výkonných umělců a uměleckých souborů, pokud jsou nahrána na gramofonových deskách. Tak by vznikl skutečný archiv národní hudby v autentickém a vrcholném provedení, archiv sloužící k mezinárodní propagaci domácího umění, k rozšiřování rádlem, k vědeckému studiu atd. – věc jistě žádoucí.

Karel Čapek

O projektu

Obsah a cíle VNF

Virtuální národní fonotéka má za cíl informovat o existenci, místě uložení a podobě daného zvukového dokumentu.

Poskytovatelé dat

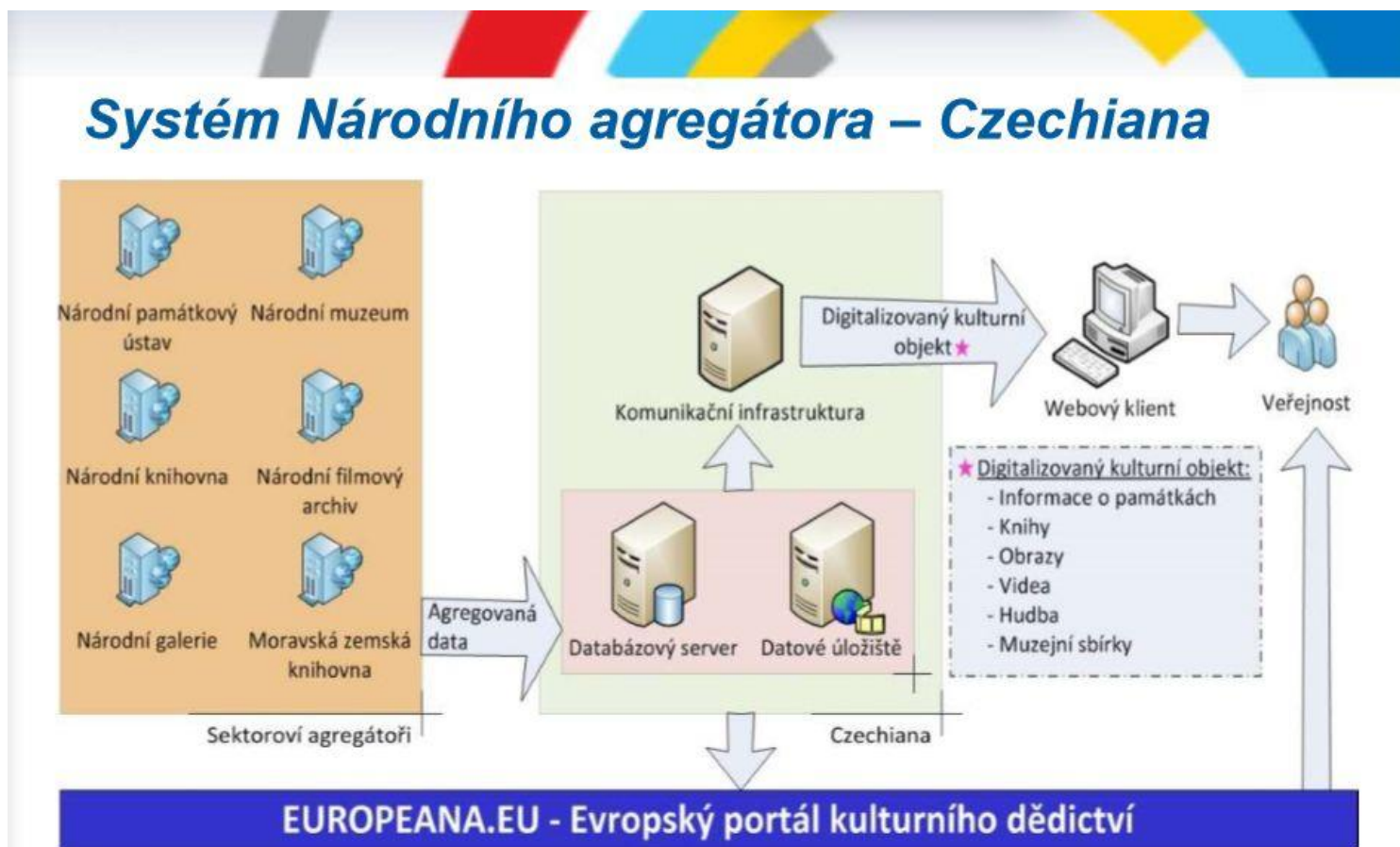

Proč je VNF jedinečná?

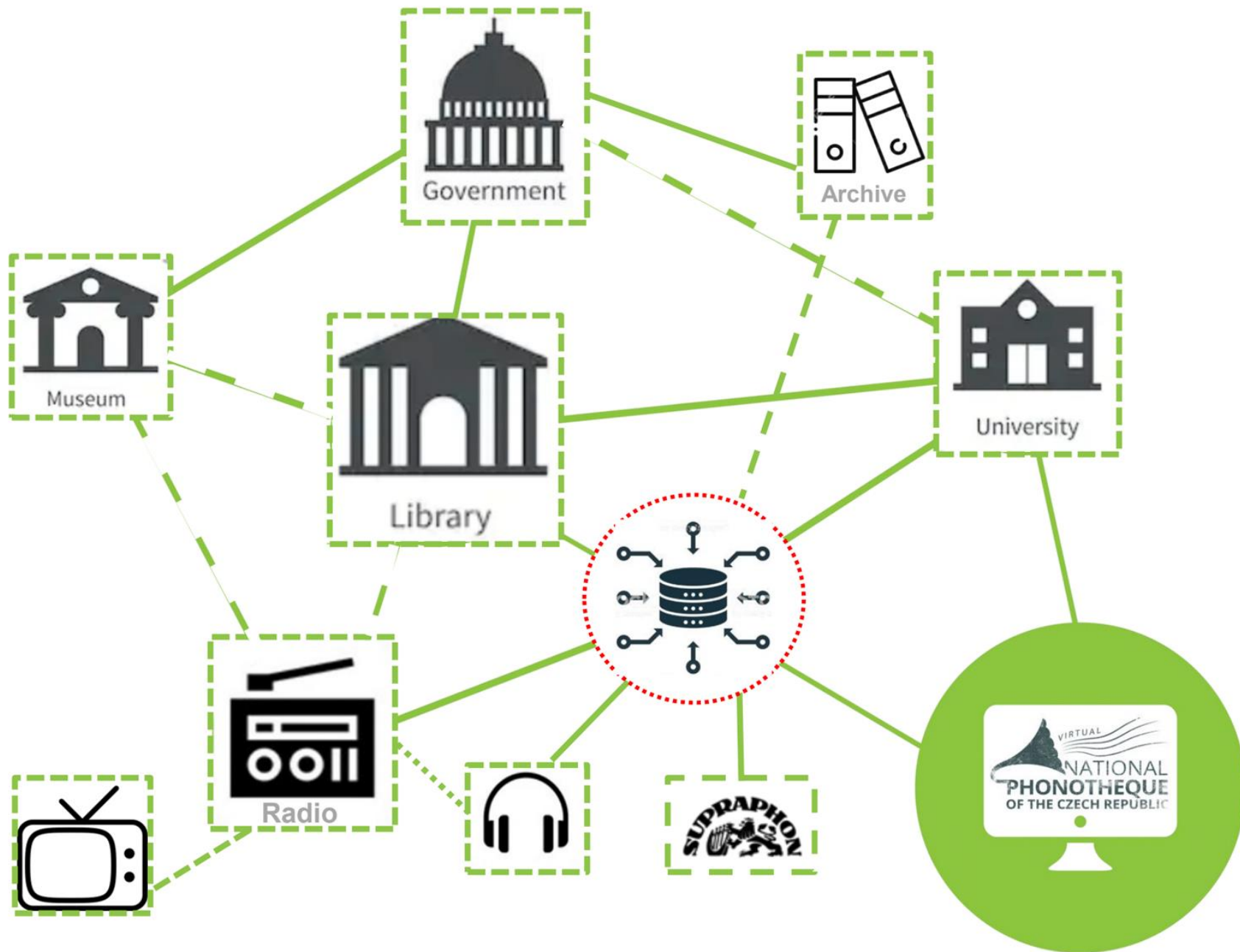
- souborný katalog zvuku v České republice
- neobsahuje jen hudbu, ale "**orální historii**", rozhlasové vysílání, zvuky, atd.
- spojuje **různé tvůrce metadat**
- nejen katalog, ale též **místo pro poslech**:
  - přehrávání vybraných nahrávek (v souladu s **copyrightem!**)
- obohacení bibliografických záznamů o **aktivní odkazy**:
  - na digitalizovanou verzi
  - do e-shopů
  - na web vlastníka záznamu
  - na další příbuzné/relevantní weby

VNF jako sektorový agregátor pro zvukové dok.

VNF - rozvoj spolupráce

▪ nová instituce:

- **Archiv české a slovenské filmové hudby**

▪ jednání s novými dodavateli - **instituce v jednání:**

- **Český rozhlas – celý zvukový archiv**
- Národní muzeum - data z projektu Nový fonograf
- Supraphon – celý zvukový archiv
- Hudební informační středisko
- Šmidingerova knihovna Strakonice

▪ a plánujeme další (IDU, AMU, presidentský archiv...)

- příklad další spolupráce: Přístup k digitálnímu archivu **Supraphon**

The screenshot shows the NTK website interface. At the top, there is a navigation bar with 'eLIB', 'chemTK', 'English', and 'Můj účet'. A search bar contains the text 'Hledání v celém fondu NTK...'. Below the search bar, there is a red navigation bar with menu items: 'Co u nás najdete', 'Služby a podpora', 'Kultura a události', 'O nás', and 'Projekty a inovace'. The main content area features the title 'Digitální archiv Supraphonu v NTK' and a paragraph: 'Registrovaným zákazníkům jsme k poslechu zpřístupnili kompletní digitální archiv vydavatelství Supraphon. Archiv je přístupný v prostorách NTK na všech zařízeních přihlášených k wifi NTK (NTK-Simple) na adrese archiv.supraphon.cz. K přístupu do archivu lze rovněž využít veřejné počítače ve volném výběru. Půjčujeme také sluchátka.' To the right, there is a graphic for '100 000 skladeb' with a list of genres: 55 000 skladeb populární hudby, 28 000 nahrávek vážné hudby, 8 000 skladeb folklórních nebo dechovky, 3 000 nahrávek jazzu, and 5 000 nahrávek mluveného slova. Below the graphic is a 'Kontakt' section for PhDr. Iva Horová, with email 'iva.horova@techlib.cz' and phone '232 002 464'. A blue button 'Vstup do archivu' is also present. At the bottom, there is a 'Důležité odkazy' section with links to 'Supraphon - digitální archiv', 'Wi-Fi v NTK', 'Registrace v NTK', and 'Veřejné počítače'.

Přestávka (15 min.)

VNF - přístupy, statistiky

▪ Portál:

- komplexní informace
- aktuality - sledujte

▪ Statistiky:

- přístupy do databáze - Google Analytics
- oproti předchozím letům v NTK vzrostly přístupy o cca 30 %
- plánujeme sofistikovanější nastavení
- počet jednotlivých návštěv roste
- ale musíme více sledovat uspokojení potřeb

Přístupy do VNF (denní průměr 300 návštěvníků)

Active Users

Jan 1, 2019 - Sep 24, 2019

All Users
100.00% Users

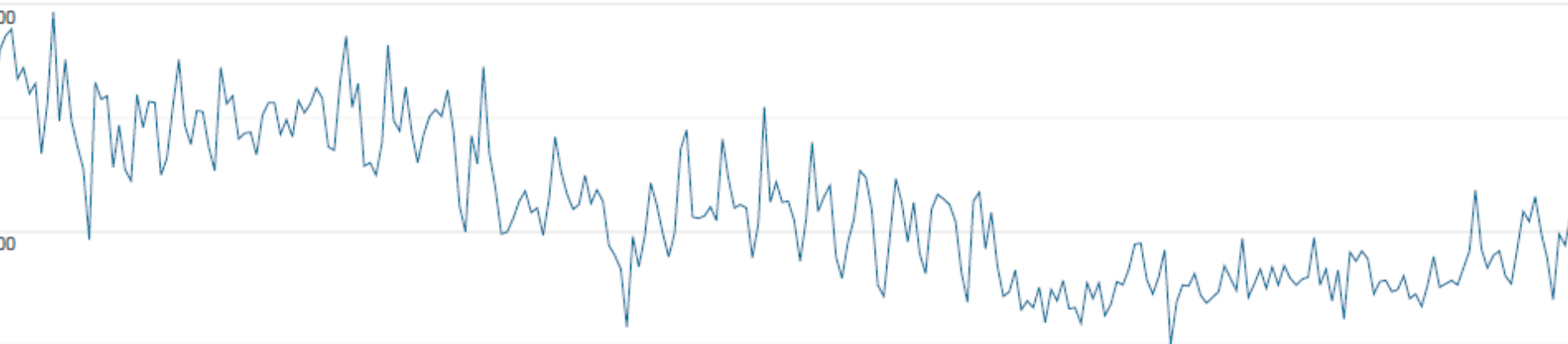
Active Users

1 Day Active Users

7 Day Active Users

14 Day Active Users

28 Day Active Users

February 2019

March 2019

April 2019

May 2019

June 2019

July 2019

August 2019

September 2019

1 Day Active Users

215

% of Total: 100.00% (215)

7 Day Active Users

1,305

% of Total: 100.00% (1,305)

14 Day Active Users

2,520

% of Total: 100.00% (2,520)

28 Day Active Users

4,668

% of Total: 100.00% (4,668)

Přístupy do VNF (dle měsíců)

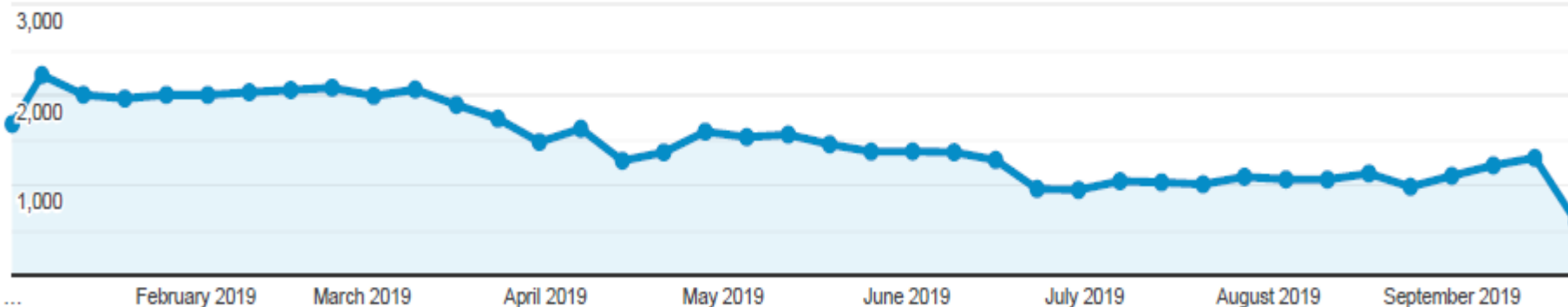
Audience Overview

All Users
100.00% Users

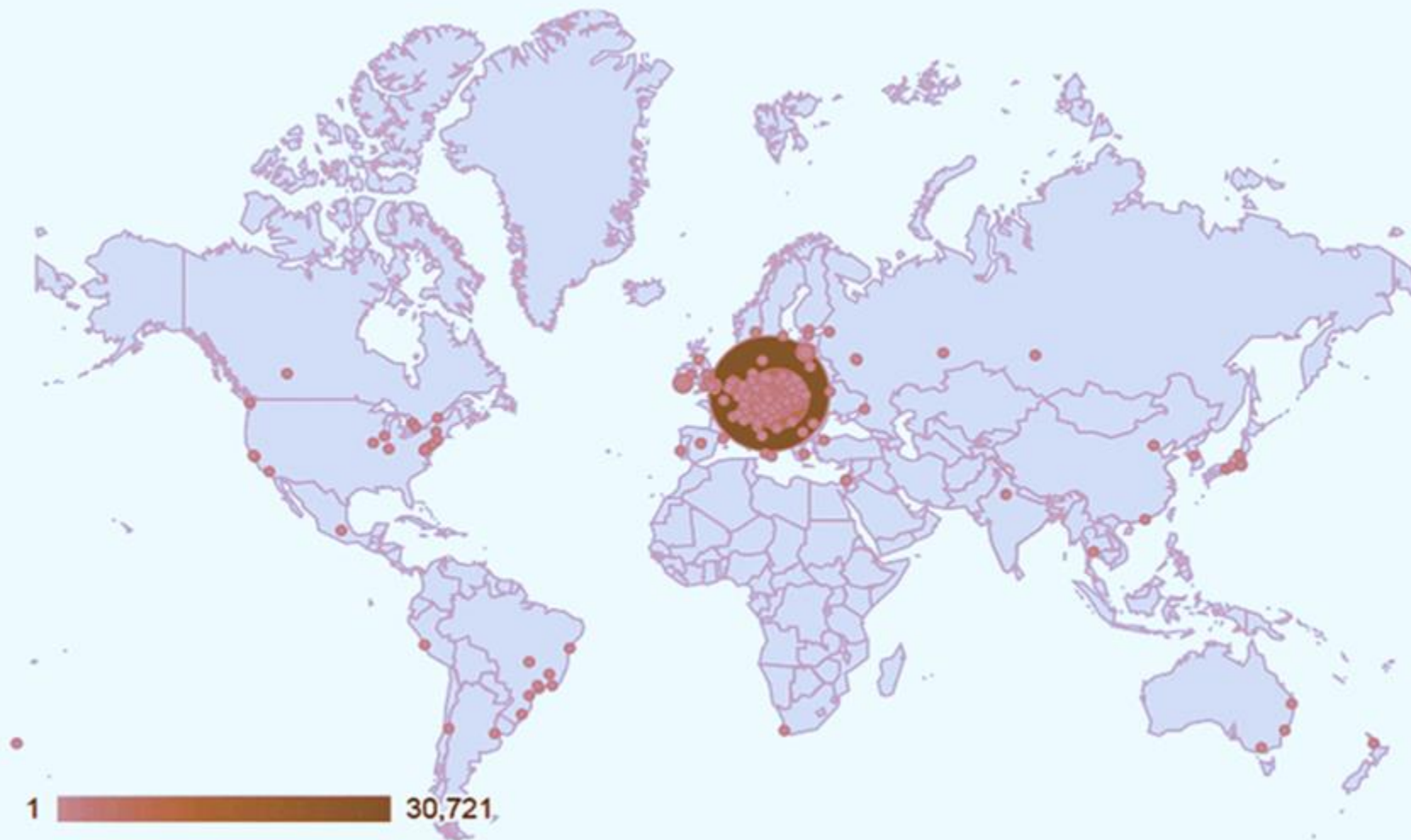
Jan 1, 2019 - Sep 24, 2019

Overview

Users

Návštěvnost máme i ze světa...

VNF - současnost

- získali jsme dotaci z projektu VISK 1
- Vyhodnocení průzkumu uživatelů:
  - dotazník na portálu
  - od 7. ledna do 3. dubna 2019
  - 9 otázek
  - 243 odpovědí

VNF - projekt VISK 1 - rok 2019

- 4 workshopy (v KK) a 2 výběrové přednášky (UK a MU)
- nové funkce pro správu a uživatele:
  - stahování záznamů z VNF do lokálních katalogů
  - širší možnosti vyhledávání (a sjednocení terminologie)
  - poslechový komfort
  - podrobnější statistiky
  - automatizované reporty...
- návrh revize metadatového setu (s ohledem na muzea, archivy)
- tvorba „**znalostní databáze**“: metodiky, infozdroje, kontakty, články...)
- návrh modernizace designu i obsahu webového portálu VNF

A vedle projektu - konkrétní plány 2019

▪Analýzy:

- průzkum potřeb popisu ZD (metadata)
- zahraniční „fonotéky“ a jejich funkce
- SW nástroje, služby

▪zapojoval nové instituce - uzavírat smlouvy

▪úzká **spolupráce s Národním muzeem**: obsahový garant, dodávání dat, digitalizace...

▪nově navrhovaná organizační struktura (ve smlouvě s NM):

- Rada VNF - výkonný řídicí orgán
- koordinátoři za NM a NTK
- PS - poradní, z dodavatelů a odborníků z praxe

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

210 mm

Spolupráce s novými institucemi

Zapojte se do VNF

Kontaktujte nás - domluvíme detaily

Pracovní skupina VNF

- již ustavena pod MZK – nefunkční
- chceme oživit
- představy o jejím složení a fungování
- hledáme optimální nastavení
- zapojení odborné veřejnosti
- zapojené dodavatelů
- potřebujeme aktivní členy

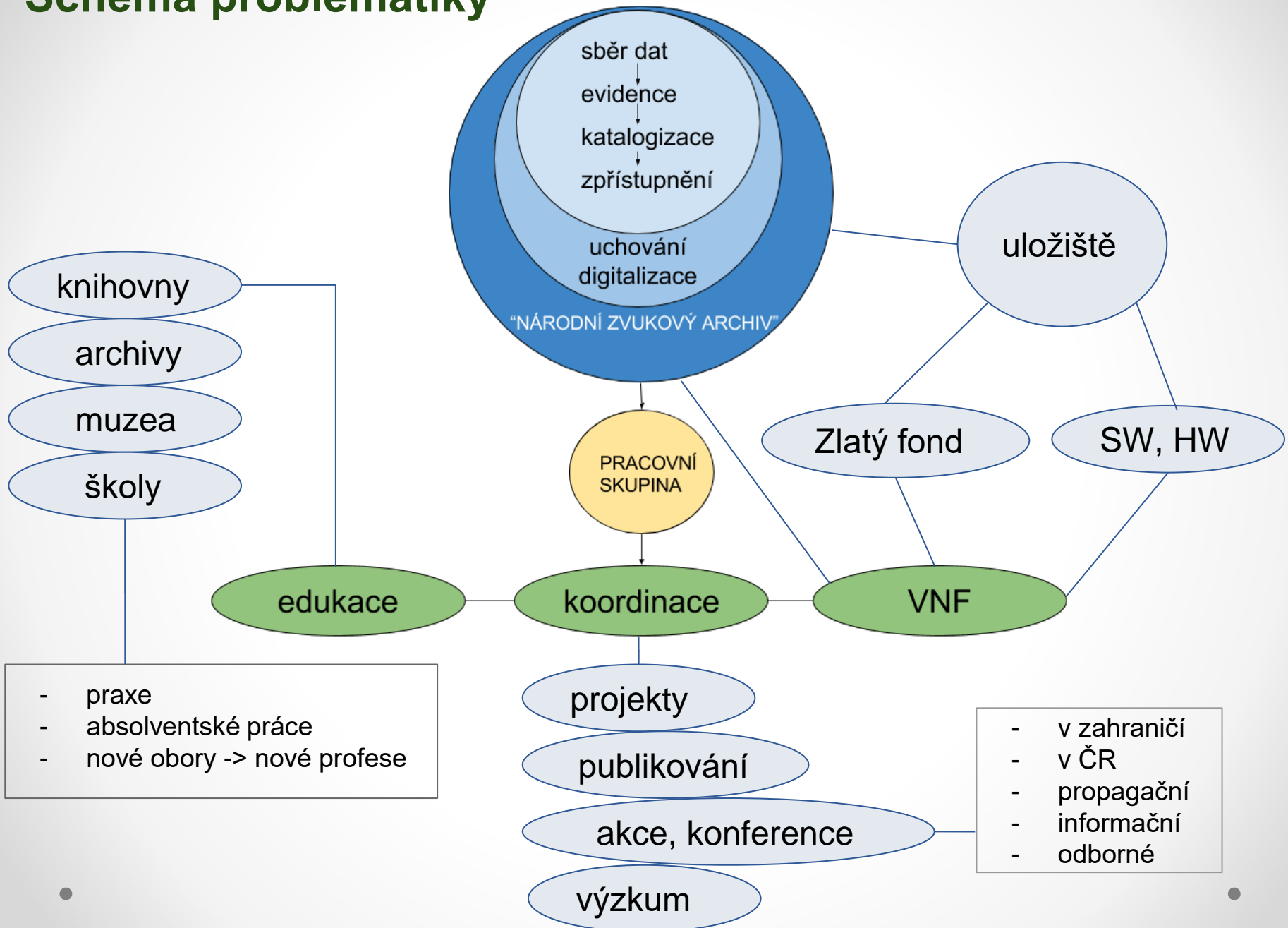

Co vše je třeba řešit:

- Instituce: knihovny, archivy, muzea, veřejnoprávní, soukromé... a stát
  - aktéři: knihovníci, muzikologové, zvukaři, IT, učitelé, sběratelé...
  - procesy: sběr, evidence, katalogizace, zpřístupnění, archivování
  - nové procesy: uchovávání – digitalizace – dlouhodobá archivace
  - IKT: „historické“ know-how, HW, SW, rozvoj, provoz, údržba
  - metodiky, standardy, příručky
  - edukace: nové činnosti, znalosti, profese, předávání vědomostí
  - různé formy: semináře, workshopy, kurzy, řádná výuka
  - výměna znalostí: konference, publikování
  - hledání financí, projekty
  - spolupráce, koordinace, metodické vedení
  - propagace: domů a do světa
- Nové souvislosti: diskografie, historie, výzkum, nová kreativita...

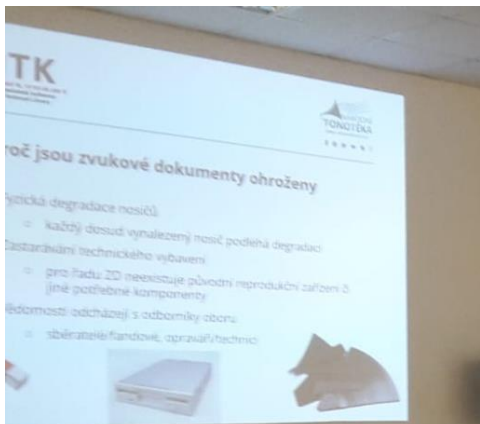

Schéma problematiky

Ještě několik pozitiv

- jsme na [Facebook](#)
- cena konference **INFORUM 2017**
- zahraniční hosté - přednášky, workshopy
- **semináře VNF na cestách 2016:**
  - ČB, Brno, Praha, HK, Zlín, Olomouc, Liberec
- **semináře VNF na cestách 2019:**
  - Ostrava, Plzeň, Č. Budějovice, Ústí n. Labem + KISK, ÚISK
- prezentování v **zahraničí**
- **ÚKR** - podskupina
- projekt **Nový fonograf**

FORUM
Virtuální národní fonoteka

SAVE A SOUND IN THE CZECH REPUBLIC

Helena Novotná, Iva Horová

AIMS

The purpose of our Czech survey is to find out where collections of sound documents are located, who owns them, and what is their condition. The survey has been in progress since 2013, and this is the first attempt to map the situation.

This is often an initial demonstration of the existence and content of the sound documents collections because we do not have a complete inventory. Only as the second step may follow the cataloguing of them, including the assessment of extent of their threat.

The British survey was called an "audit", which implies it was a revision of surveys done in the past. In fact, 10 surveys had been made between the years 1969 and 2014. The aim of their survey was primarily to identify collections which are under threat.

NUMBERS

In the Czech Republic, there are approximately 6000 libraries, 2000 other memory institutions (such as museums and galleries), and 134 archives.

Up to present time we addressed all the archives and more than half of whole amount of our libraries. Surveying of archives is completed, while libraries are still surveyed. We know that sound documents collections own almost 200 of them.

The United Kingdom surveyed 900 "known collection holders" consisting of both public institutions and members of the private sector.

RESOURCES

The Czech survey is moving forward using student volunteer work. To be more precise, students are not paid, but they can register to work for their work, and then receive course credits for their work. So the Czech survey is being conducted with almost no financial support, excepting the contribution of it.

In addition to its own financial resources, the British Library also received funding from the Heritage Lottery Fund amounting to £3.5 million. In total, there were engaged 18 skilled persons in the survey.

TEAM

The survey of recordings in the Czech Republic was initiated by Filip Šic, and he is the director of the project. Work on the survey is carried out by students of the Information and Library Studies at Masaryk University in the Czech Republic, problems relating to the scholars, specialists, and private collectors are most probably because we lack a national sound archive for any institution with this role.

In the United Kingdom, on the other hand, the situation is quite different. The British Library, as a national sound archive, is a main base of the Save Our Sounds project. This project deals comprehensively with sound document preservation, and its survey research groups, project teams and specialists in the British Library.

Křest knihy na velvyslanectví ve Washingtonu

Program semináře

1. Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy. Stručně z historie nahrávání zvuku
2. Aktuální situace v ČR
3. Virtuální národní fonotéka

PŘESTÁVKA

4. Příklady dobré praxe v zahraničí
5. Zpracovávání zvukových dokumentů. Průzkumy v paměťových institucích
6. Zásady ochrany a digitalizace zvukových dokumentů. VISKy
7. Diskuse

Situace v zahraničí

- rozvíjí se i ve státech “rozvojových” (Afrika apod.)
- mezinárodní odborné asociace, národní spolky
- velké instituce a týmy odborníků (British Library, Phonogramm Archiv, Austrálie, Afrika....)
- existence velkých projektů (Save our Sound, ...)
- dotováno státem, součástí běžné činnosti
- digitalizace ve velkém rozměru
- velká pozornost věnována orální historii
- výměny odborníků mezi zeměmi, stáže...
- projekty podporované vládami...

Situace v zahraničí - KVÍZ č. 3

- ot. č. 5: **Znáte nějaké zahraničí databáze s hudebním obsahem?**
- ot. č. 6: **Znáte nějakou mezinárodní asociaci, věnující se zvukovým dokumentům?**

Příklady asociací apod.

iasa

International Association of Sound
and Audiovisual Archives

Internationale Vereinigung der
Schall- und audiovisuellen Archive

Association Internationale d'Archives
Sonores et Audiovisuelles

Asociación Internacional de Archivos
Sonoros y Audiovisuales

ASSOCIATION
FOR RECORDED
SOUND
COLLECTIONS

ARSC

Gesellschaft für Historische Tonträger

Příklady dobré praxe v zahraničí

- [Trove - National Library of Australia](#)
- [Classical Discography](#) “Includes recordings from the LP era, principally from 1950 to 1979, and a substantial and growing number from the 78 rpm acoustic and electrical eras.”
- [Jazz Discography Project](#) “A collector's guide to jazz music CD/FLAC, iTunes/MP3 and vinyl records (LP/EP/45/78, etc.): Blue Note, Prestige, Riverside Records”
- [National Jukebox](#) - *Knihovna Kongresu - Library of Congress, Washington, D.C., USA* zpřístupňuje veřejnosti zvukové nahrávky zcela zdarma. Kongresový Jukebox obsahuje nahrávky z mimořádných sbírek Knihovny Kongresu, které jsou uskladněny a zpracovávány v Packardově kampusu pro audiovizuální uchování - Packard Campus for Audiovisual Conservation a dalších přispívajících knihovnách a archivech.
- [British Library Sounds](#) - Fonotéka Britské knihovny má 50 000 záznamů a jejich související dokumentaci z rozsáhlých sbírek unikátních zvukových nahrávek knihovny z celého světa a pokrývají celou škálu nahraného zvuku: hudba, drama a literatura, ústní historie a divoká příroda.

Příklady dobré praxe v zahraničí (2)

- [Das Phonogrammarchiv](#) - *Österreichs wissenschaftliches audiovisuelles Archiv - Rakouská akademie věd - Wien, Austria*. An institute of the Austrian Academy of Sciences, is the oldest sound archive in the world. Since September 2001 the activities of the Phonogrammarchiv also include the archiving and preservation of videographic research documents.
- [Das Deutsche Musikarchiv](#) Německé národní knihovny - představuje centrální přístupový bod k hudebninám a zvukovým nosičům. Zahrnuje vše od počátků nahrávání zvuku a obsahuje všechny typy nosičů. Najdete zde i nahrávky české Esty.
- [UCSB Cylinder Audio Archive](#) - zve k poslechu fonováleček a k seznámení se s jejich historií.
- [DAHR – Discography of American Historical Recordings](#)
- [DISCOGS](#) komerční, zprostředkování prodeje, celosvětová produkce, včetně nahrávek československých, dobrá struktura
- [The Lindström Project](#) - zabývá se kompilací a kompletním seznamem všech standardních desek (78 ot/m) vydaných firmou Carl Lindström Company po celém světě

Zvukové dokumenty v zahraničí

Zvukové dokumenty v zahraničí (2)

www.bac-lac.gc.ca/eng/discover/films-videos-sound-recordings/virtual-gramophone/Pages/virtual-gramophone.aspx

Government of Canada / Gouvernement du Canada | Canada.ca | Services | Departments | Français

Library and Archives Canada

Search BAC-LAC.gc.ca Search

Discover the Collection ▾ Online Research ▾ Copies & Visiting ▾ Services and programs ▾

Home → Discover the Collection → Films, Videos and Sound Recordings → Virtual Gramophone

Virtual Gramophone: Canadian Historical Sound Recordings

Virtual Gramophone is a multimedia website devoted to the early days of Canadian recorded sound, providing an overview of the 78-rpm era in Canada. The database contains information for 78-rpm and cylinder recordings released in Canada from 1900 to 1950, as well as foreign recordings featuring Canadian artists and/or compositions. Each

- Virtual Gramophone
- Search: Database
- Advanced Search: Database
- Search help
- Multi-media
  - Audio
  - RSS feeds
  - Videos

Příklady pro inspiraci ze zahraničí

- adoptujte si svoji nahrávku
- playlisty
- rejstříky
- obrázky etiket
- metadata “pro lidi”
- terminologické slovníky
- nápovědy
- integrovaný zvuk
- kompletní sbírky, tematické celky
- obohacování dat
- .....

DAHR Discography of American Historical Recordings

Browse Search Resources News About

Discography of American Historical Recordings

Welcome to the Discography of American Historical Recordings (DAHR), a database of master recordings made to American record companies during the 78rpm era. It is part of the American Discography Project (ADP)—an initiative of the University of California, Santa Barbara and the Packard Humanities Institute that is edited by a team of researchers based at the UCSB Library.

DAHR is an expansion of the Encyclopedic Discography of Victor Recordings (EDVR) incorporating previously published discographic data licensed from various publishers, adding them into the search and display framework of DAHR. Documentation of the activities of the Victor Talking Machine Company and RCA Victor derives primarily from consultation of publications of the companies and original documents held in the archives of Sony Music Entertainment in New York City. DAHR entries describing recordings made to Columbia Records, the Berliner Gramophone Co., Okeh Records, Zonophone Records, Leeds & Catlin Records, and Decca are based on published discographies, supplemented with new research, examination of recordings in the collections of the University of California-Santa Barbara Library, and submissions from record collectors and archives.

To begin your research, enter names, titles, places, matrix or catalog numbers below, or click on the advanced browse or search buttons above.

What's Online and What's Coming

DAHR currently includes information on more than 201,000 master recordings (matrices) made by Victor, Columbia, Okeh, Berliner, Edison, Zonophone, Leeds & Catlin, Brunswick, and Decca. Details on the editing progress on each company's matrices is [here](#).

The ADP is also a partner with the Library of Congress [National Jukebox](#) project and provides most of the cataloging data used in the Jukebox. As a result of this partnership, 10,000 recordings made by Victor between 1900 and 1925 can be streamed online. Digitization of Edison Discs is currently underway with new content added weekly, and the digitization of Columbia, Zonophone, and Okeh recordings prior to 1925 is in progress and

Featured Artist

W.S. Gilbert
(1852-1935)

On this Date...

6/21/1927

Mother Goose waltz (aka
Merry Foyes) (Columbia
Matrix 35282, later 3) was
recorded by [Gladys
Carmichael](#), [Dora
Symphony Orchestra](#) in
New York, New York

News

15,000 Additional Audio Files are Accessible

March 20th, 2019
By Sam Brileswick and David Seibert

We are very pleased to announce that this week we added approximately 15,000 audio...

[Read More](#)

DAHR in 2019

February 12th, 2019
By Sam Brileswick and David Seibert

výsledek dotazu a umožní hned spustit přehrávač

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

210 mm

Přestávka (5 min.)

Program semináře

1. Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy. Stručně z historie nahrávání zvuku
2. Aktuální situace v ČR
3. Virtuální národní fonotéka

PŘESTÁVKA

4. Příklady dobré praxe v zahraničí
5. Zpracovávání zvukových dokumentů. Průzkumy v paměťových institucích
6. Zásady ochrany a digitalizace zvukových dokumentů. VISKy
7. Diskuse

Zpracovávání zvukových dokumentů

- NK - standardizace:
  - RDA, MARC21
  - minimální záznam, ale...
    - příklady?
    - české interpretace?
    - co muzejní a archivní knihovny?
  - pracovní skupina při NK - situace?
  - terminologie?

- A co vlastně potřebujeme a pro koho...?
- proto průzkum potřeb popisu ZD (metadata)

Průzkumy v paměťových institucích

- další stupeň zkoumání (dříve zaměřeno na existenci sbírek)
- rozdílnost praxe - rozdílnost institucí
- průzkum ve všech typech (knihovny, muzea, archivy)
- otázky ve 4 blocích
  - obsah sbírky
  - způsob popisu
  - doplňování
  - zpřístupňování
- adresář
- příprava dotazníku
- vyhodnocení a využití výsledků

Program semináře

1. Proč jsou zvukové dokumenty ohroženy. Stručně z historie nahrávání zvuku
2. Aktuální situace v ČR
3. Virtuální národní fonotéka

PŘESTÁVKA

4. Příklady dobré praxe v zahraničí
5. Zpracovávání zvukových dokumentů. Průzkumy v paměťových institucích
6. Zásady ochrany a digitalizace zvukových dokumentů. VISKy
7. Diskuse

KVÍZ č. 4

- ot. č. 7: **Jak nejspolehlivěji ochráníme zvukové nosiče pro budoucí generace?**

Podmínky pro digitalizaci zvuk. dokumentů

- dokončit průzkumy sbírek
  - jejich evidence a zpracování – práce na léta
  - stanovit aspekty výběru k digitalizaci (včetně analýzy obsahu)
  - dostupné české metodiky, standardy, doporučení
  - správné formáty
  - workflow na míru
  - kooperace, koordinace
  - financování
  - technologie, SW řešení
  - zálohování, LTP - možnosti

-A poučení aktéři: zaměstnanci, manažeři, státní úředníci atd.

Zásady ochrany a digitalizace ZD

1. ochrana fyzických nosičů
  2. ochrana digitálních dat
- Technický standard **IASA TC03**
    - Technical Committee, The safeguarding of the Audio Heritage: Ethics, Principles and Preservation Strategy

Zásady ochrany a digitalizace ZD (2)

▪ Fyzická **ochrana**:

- skladování - podmínky, specifika jednotlivých nosičů
- očiště
- obaly, stavění
- manipulace
- transport

▪ **Mgr.** práce: Návrh modelového řešení pro dlouhodobé uchování vybraných typů zvukových dokumentů v paměťových institucích České republiky (KISK, 2018)

▪ **METODIKA**: Manipulace s historickými nosiči a jejich ochrana

Základy ochrany a digitalizace ZD (3)

- vlastní proces digitalizace - workflow
- repozitáře
- dlouhodobé uložení dat
- bitová ochrana
- digitální kurátorství
  - **v rámci AKM: Bertram Lyons (3. 12. 2019)**
  - seminář v NTK: Michal Konečný (10/2019)

Zatím tato oblast u nás není dostatečně rozpracována, stadium vývoje - viz projekt [Nový fonograf](#)

Zvukové dokumenty v programu VISK

- dotační okruhy ušité jen pro tištěné dokumenty
- jednání s MK a splnění podmínek:
  - příprava standardů
  - aktualizace okruhů v dokumentaci
  - spolupráce s garanty a komisemi
- 2015 - **VISK 5** rozšířen o retrokonverzi či rekatalogizaci zvukových dokumentů
- 2016 - VISK 7 rozšířen o digitalizaci zvukových dokumentů

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

210 mm

Diskuse

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

210 mm

Děkujeme za pozornost

PhDr. Iva Horová

(iva.horova@techlib.cz)

Mgr. Iva Malinová

(iva.malinova@techlib.cz)